

Diné Bikéyah Bikáá'góó Łeetsoh Haagééd Bee Dahóochxó'góó Baahwiinítį

April 2012

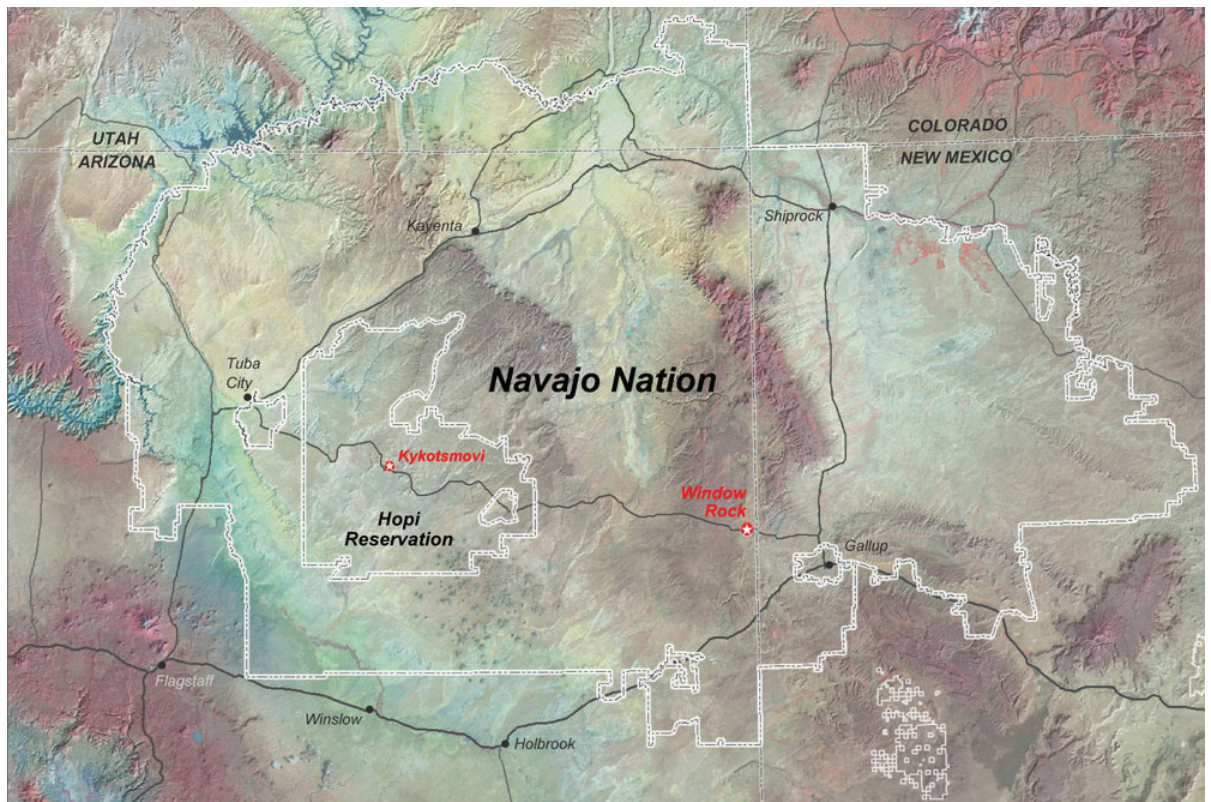
Diné Bikéyah naadiin tsosts'idi dimíłl yázhí t'ááłá'í tsin sitá dik'áq haadzohgo táá' ndtsaago hahoodzoh bikáá'góó Kéyah Dįį' Hahoodzoh binaagi. Ni'asdzáan biká'gí' ałk'ih sikaadígíí ts'ídá łeetsoh bíyisígíí bii' hólq' éíí bee' Naakigóne' Da'ahijoogaa' dąą' łeetsoh bee' be'eldqł tsoh ádaalyaa Náhást'éí ts'áadah dóó bi'aan dídiin yihah dąą'.

Náhást'éí ts'áadah dóó bi'aan dídiin dóó bi'aan dįį' yihah dóó Náhást'éí ts'áadah dóó bi'aan tséébidíin dóó bi'aan hastąąh yihah dąą' ts'ídá dįį' di dimíłl tsoh ndtsaago haakąq dahidédło'-(ton) go Diné Bikéyah bikáá' dóó łeetsoh choozįid ha'ágééd bee'algha' deetąh bii' dóó. Łá'ída nihi Diné' é nidaashnish t'áá łeetsoh hadaagééd dóó hadaaleł bił honi'ąągi bíghahgóó dabinighan go.

Dįįjįdi łeetsoh hadasgeed yéęhgóó doo nida'anishda ndi ba'át' é'ígíí bik'eh kah na'aldeeh kodi, ts'ídá ashdladi neeznádiin ha'agééd t'ó' ákódaat' éégo bits'ąą' anida'isná (AUM) hoghan dóó tódah łeetsoh ba'át' é'ígíí yéego wódahdi nida'alkidgo. Bila'ashdla'ii bit'íis ałąą'át' éégo yéi nít'łh; ajéi yilzólíí bii'góne' łeetsoh ba'át' é' bił adadzisdzi' yééh łóód yaąh néi'á, inda tó da bił joodłáá' go da hats'in da dóó hachą'ashk'azhí yéidínoot'łł.

Kin Náhálgaideę' Ni'asdzáan Yik'ihdeézįį' Bił Hazáadoo t'áá'áysisíí Diné Bi Wáashindoon bidziq ilgo naanish yee' ahótą' Náhást' é ts'áadah dóó bi'aan Náhást' éí ts'áadah dimíłl dóó bi'aan Náhást' édiin dóó bi'aan Hastąąh yihah dąą' Diné Bi Wáashindoon Superfund Da'íníish doo Béeso dóó naanish bee'éého' dízínígíí yee' áká'ánálwo' go łeetsoh hadaagééd ndt' é' éęhgóó ndtsaago na'askáá'

Diné Bikéyah éi džił danizhónigo níníł, dóó tsédaakooh táá' ndtsaago hahoodzoh bikáá'góó Kéyah Dįį' Hahoodzoh binaagi.

alhih yiyínil dóo baa'átíhodoót'íłgi dó' naaltsos bikáá'gi héidiilaa. Bine'ánt'áats'ózi naakidimíłl yázhí dóo bi'aan tsosts'id yihah dáá' díí leetsoh haagééd naská'yééh dóo t'áá'altsoh leetsoh bídeét'i'go nida'aská'ígíí alhih yidit'á kéyah béé'élyaa bídastl'óqgo hadét'éego niit'á. Áádóo Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo bibee hazáanii bidziilgo naanish ádadooníłgíí náskódzaa binají' Kin Litso Sinilijí Northeast Churchrock Minegi ła' hoghan dóo bich'éédáá'góo ndtsaago nida'azhnish ts'ídá naakidi dimíí tsoh béeso báníi'nilgo.

Ghaají' naakidimíłl yázhí dóo bi'aan tsosts'id yihah dáá' U.S. House Committee on Oversight dóo Government Reform EPA naanish ndto saago yich'i' yiyíł aad éi Bureau of Indian Affairs (BIA), Nuclear Regulatory Commission (NRC) dóo Department of Energy (DOE) dóo Indian Health Service (IHS) díí leetsoh ba'át'e' bee dahóóchxq 'góo hasht'ééda doolníłgi naanish naaltsos bikáá' nidadohjiih yidíiniid dóo binají'Diné BiWáashindoon áká'análwo'go Ashdla' Nááhaigóo Hoot'ál hadilyaa kóq leetsoh bee dahóóchxq' bíł nahazo áagoo naaltsos bikáá'ji' nii'nil. Díjijidi Committee da'fíl aad yééh dóo Diné BiWáashindoon ła'dahoodzaagóo t'áá bíł bee nínáhanih.

Díí ts'ídá' aláají' kót'áq Kin Náhálgai dóo asdla'go' oonq ishii Ashdla' Nááhaigóo Hoot'ál hadadeidilaa. Ashdla' Nááhaigóo Bihoot'ál hadét'éhígíí' éi leetsoh bee dahóóchxq'góo hasht'éédahodoolníłgi naaltsos bik'eh adoonishígíí.

Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo ts'ídá agháadi tó dóo hoghan leetsoh ba'át'e' bee yíchxq'go bits'ah hast'i' dohígíí yinaalnish Diné Bikéyah bikáá'góo. T'áála'í béeso bee

wólta'go t'áá' dootl'izh bits'át'áq nihi Diné'é doo tó bíł yah adaag zljída biniinaa tó bá'ada'áz áagóo chi'olj' azhah shíí leetsoh ba'át'e' bíł da'altah ndi. Biniinaa Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo dóo Diné BiWáashindoon yéego hootahgóo nidaakaiq go tó lahgóo leetsoh bíł da'altahgo yidlánígíí yaa dahalne'.

Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo shíí t'áá Superfund bibeehazáanii yéego ya'ólígo hoghan leetsoh ba'át'e' bee dááchxq'ígíí yinaalnish doo. Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo dóo Diné Bi Wáashindoon t'áá'fídáá' hástáadi neeznádiin dóo bi'aan tádiin dóo bi'aan tseebíí hoghan nideiskáá' dóo tá'diin dóo bi'aan díí' nahgóo kódadoolnił ında naakits'áadah hoghan bich'éédáá'góo leetsoh ba'át'e' nahgóo kódaa doolnił. Hogha éi díí'ts'áadah t'áá'fídáá' inídaalyaa.

Ashdla' Nááhai bíł hodeeshzhiizhgo shíí' éi Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo ts'ídá' áyisíí yéego' leetq soh haageedji ba'át'e' bee dahóóchxq' góo anídahazt'i'góo' altsé néljídóo, alkéé' ni'áq na'alkahígíí' ádoolnił díí ashdladi neeznq ádiin ha'agéedji na'alkidígíí dóo' agháadi bits'á nilígíí shíí' áłtsé bina'anish doo. Superfund bi bee hazáanii binají' dóo bee' oonish dóo. Northeast Chuchrock Mine éi ts'ídá' aghao' át'éego yidzoh éi t'áá' akwii naanish yił ninínanee dóo leetsoh hayígeed yééh hasht'ééhodoollíí háálá binaagóo dahoghan dóo bāhā dahasin. Dííshíí' Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo' oonishígíí yik'ih deézíí' doo.

Azhá shíí leetsoh hadasgeedgóo ba'át'e' hólóqgo nida'ajot ndi dóo t'ó' ákódaat'ée ndi dóo ts'ídá ła'í nááhaigóo bi' doonish ndi Kináhalgai déé' kojí' kéyah bik'i' adeéést'íí' déé' da'iníishdoo' éií Diné Bi wáashindoon yi ká'anájaahgo t'áá naanish ła'dooníł. Jó' ında' ákónééh yéego naanish ndtsaa. Kin Náhálgaideé' Ni'asdzáan Yik'ihdeézíí' Bìł Hazáadoo' éi naanish ła' dooníłgi t'éi yinéłj, yéego leetsoh ba'át'e' bee' anídahazt'i' góo bin doonishgo yeehasá kóq Diné Bíkéyah bikáá' góo.

Contact Information

Dana Barton

US EPA, SFD 6-3
75 Hawthorne St.
San Francisco, CA 94105
(415) 972-3087
Toll Free 1(800) 231-3075
barton.dana@epa.gov

Lillie Lane

Navajo Nation EPA
P.O. Box 339
Window Rock, Arizona 86515
(928) 871-6092
hozhoogo_nasha@yahoo.com

